

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Юридичний факультет
Кафедра теорії, історії держави і права та філософії права

СИЛАБУС
Навчальної дисципліни «ЛОГІКА»

Кількість кредитів ЄКТС	4 кредита ЄКТС
Період викладання	1 семестр
Рівень вищої освіти	перший
Спеціальність	081 «Право»
Освітня програма	081 «Право»
Викладач	Попов Володимир Юрійович, д-р філос. наук, професор.
Профайл викладача(ів) курсу	https://hist.donnu.edu.ua/popov-volodymyr-yurijovych/
Доступ до матеріалів курсу	https://classroom.google.com/u/0/h код доступу oizpons https://dnu.sharepoint.com/portals/fmit/
Контактна інформація	e-mail: volodimir.popov@donnu.edu.ua

Анотація

ОК «Логіка» забезпечує соціально-гуманітарну ерудованість бакалаврів з спеціальності 081 «Право», формує компетентності, які відповідають змісту та фокусу освітньої програми.

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у:

формуванні у здобувачів таких результатів навчання та вмінь, які сприятимуть розвитку і вдосконаленню практичних навичок логічного мислення як необхідного елементу професійної культури майбутнього фахівця у галузі права.

Набуті компетентності дозволять здобувачеві розв'язувати прикладні задачі в правовій та громадській діяльності.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

Загальні компетентності:

- ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-6. Здатність використовувати інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-8. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні компетентності:

- СК-11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

Результати навчання:

- РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.
- РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
- РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

Організація та оцінювання навчання визначені «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми поточних і підсумкових контролів – розв’язання тестів, кейсів, опитування, прикладні завдання – побудування гіпотез, практичні групові або індивідуальні завдання, воркшопи, творчі завдання – написання есе, презентації тощо. Залік (підсумковий контроль) виставляється здобувачеві на підставі його поточної академічної успішності. За кожен з модулів здобувач може отримати по 50 балів, що є середнім арифметичним значенням балів, отриманих протягом кожного модулю за кожний вид роботи.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття);
- 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача за допомогою платформи Google Classroom <https://classroom.google.com/> код доступу oizprns.

Поточний контроль 1 семестр				Підсумковий контроль (залік)
Модуль 1		Модуль 2		
організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії	залікова модульна робота	організаційно-навчальна робота здобувача в аудиторії	залікова модульна робота	
30 б	20 б	35 б	15 б	100 б

Організаційно-навчальна робота здобувачів в аудиторії оцінюється з урахуванням участі в аудиторних заняттях (виступи, опитування, доповіді).

Опитування є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання, оцінювання знання термінології, теорій, концепцій, розуміння і сприймання інформації, вміння передати набуті знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції.

Критерії оцінювання опитування (усне/письмове).

5б.: усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.

3б.: усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.

Доповідь – це 1) один з видів монологічного мовлення, публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, ґрунтоване на залученні документальних даних; 2) повідомлення або документ, зміст якого представляє інформацію та відображає суть питання або дослідження стосовно цієї ситуації.

Критерії оцінювання доповіді

Критерії оцінювання	0-1 бал	3 бали	5 балів
Розуміння завдання	Використані матеріали мають часткове відношення до теми; представлена інформація не	Використані матеріали по більшій мірі мають відношення до теми, але частково аналізуються та оцінюються	Використані матеріали повністю відповідають темі, аналізуються та оцінюються у повній мірі

	аналізується і не оцінюється		
Логіка викладання матеріалу	Логіка викладання матеріалу порушена, структурованість прослідковується частково	Логіка викладання матеріалу прослідковується, наявна структурованість	Матеріал викладається логічно, повністю прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки
Авторська оригінальність	Стандартна робота, 70% запозиченого матеріалу	10-15% викладеного матеріалу являють собою авторські пропозиції	Унікальна робота; містить 65-70% оригінальних, винахідницьких прийомів та пропозицій
Культура мовлення, манера триматися перед аудиторією	Доповідач губиться перед аудиторією, демонструють бідність мовлення, порушує регламент, не може втримати увагу аудиторії	Доповідач допускає не грубі мовленнєві помилки під час виступу, незначно порушує регламент, частково утримує увагу аудиторії	Доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії
Відповіді на питання	Доповідач не може відповісти на питання або під час відповідей поводить себе агресивно, некоректно	Доповідач не на всі питання може знайти переконливі, аргументовані відповіді	Доповідач переконливо, повно і аргументовано відповідає на всі поставлені

Презентація (power point presentation, PPT) – це ефективний та універсальний формат донесення інформації, який являє собою набір слайдів та спеціальних ефектів (слайд-шоу), текстовий зміст презентації, замітки доповідача, а також роздавальний матеріал для аудиторії, що зберігаються в одному файлі.

Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	0-1 бал	4 бали	5 балів
Відповідність матеріалу тематиці проекту	Містить близький за тематикою матеріал але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію

Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читаємість» тексту, наочність.	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається
Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні різних частин презентації	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проекту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн не суперечить загальному змісту проекту	Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проекту

Модульний контроль проводиться у формі 20 тестових завдань, які включають у себе матеріал із тем 1-7, кожне з яких оцінюється в залежності від рівня складності (загалом 20 балів).

ТЕСТИ є інструментом оцінювання результатів навчання як програмних, так і за освітніми компонентами, вибірковими дисциплінами, окремими темами. Тестовий формат оцінювання знань і вмінь може бути спрямований на такі типи результатів опанування освітньої програми як знання, розуміння, застосування, вміння аналізувати, надавати оцінку, синтезувати і створювати нові знання і продукти відповідно до рівня і ступеню освіти. Тести можуть бути самостійною формою чи складовою частиною поточного чи/та підсумкового контролю. *Форматом тестового контролю* є ¼ MCQ, що передбачає 1 правильну відповідь із 4 запропонованих і відсутність відкритих питань для уникнення суб'єктивності оцінювання.

Самостійна робота (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи.

Підсумковий контроль у вигляді заліку отримується із суми балів, набраних під час аудиторних занять та модульного контролю. Здобувач може отримати додаткові бали:

- 1) призове місце на всеукраїнському конкурсі наукових робіт за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);
- 2) призове місце на всеукраїнських/міжнародних змаганнях за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);
- 3) опублікування наукової статті за тематикою дисципліни (максимально 30 балів), зразок оформлення статті за посиланням - <https://tinyurl.com/yezfbwfg>, перелік наукових фахових видань України - <https://mon.gov.ua/storage/app/media/atestatsiya-kadriv-vyshchoi-kvalifikatsii/2021/02/perelik-fakhovikh-vidan.doc> ;
- 4) опублікування тез доповідей на всеукраїнській чи міжнародній конференції за тематикою дисципліни (максимально 20 балів за 1 тези), зразок оформлення тез - http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=2925.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

У якості технічних засобів комунікації використовуються корпоративна пошта Outlook, аудиторія в google-class. У окремих випадках можуть використовуватися такі засоби комунікації, як Teams, Skype, Zoom. Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

Тиждень /дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання для СРС (Зразок і вимоги розміщені у)	Мах кількість балів	
ПЕРШИЙ СЕМЕСТР					
Змістовний модуль 1 (50 балів)					
1-ий тиждень 4 години	Тема 1. Предмет логіки	Лекція	Написання вступного контролю. Завдання після Теми 1.	1-ий тиждень	5
	Логічні методи пізнання.	Практичне заняття	Розв'язання логічних задач		5
2-ий тиждень 4 години	Тема 2. Закони логіки	Лекція	Завдання після теми 2.	2-ий тиждень	5
	Специфіка критичного мислення	Практичне заняття	Розв'язання логічних задач		
3-ій тиждень 4 години	Тема 3. Поняття.	Лекція	Завдання після теми 3.	3-ій тиждень	5
	Логіко-семантичний аналіз мови	Практичне заняття	Відношення між поняттями		
4-ий тиждень 4 години	Тема 4. Логічні операції з поняттями	Лекція	Завдання після теми 4.	4-ий тиждень	5
	Поділ і дефініція	Практичне заняття	Розв'язання логічних задач		
5-ий тиждень 4 години	Тема 5. Прості судження.	Лекція	Завдання після теми 5.	5-ий тиждень	5
	Перевірка виконаних завдань. Написання самостійної роботи.	Практичне заняття	Логічний квадрат та таблиці істинності		
6-ий тиждень 4 години	Тема 6. Складні судження	Лекція	Завдання після теми 6.	6-ий тиждень	20
		Практичне заняття	Написання модульної контрольної роботи (есе)		
Змістовний модуль 2 (50 балів)					

Донецький національний університет імені Василя Стуса

7-ий тиждень 4 години	Тема 7. Дедуктивні умовиводи	Лекція	Завдання після теми 7.	7-ий тиждень	5
	Силогістика	Практичне заняття	Розв'язання логічних задач з силлогістики		
8-ий тиждень 4 години	Тема 8. Індуктивні умовиводи та аналогія	Лекція	Завдання після теми 8.	8-ий тиждень	5
	Складні дедуктивні умовиводи	Практичне заняття	Розв'язання логічних задач з побудовою таблиць істинності		
9-ий тиждень 4 години	Тема 9. Доказ і спростування	Лекція	Завдання після теми 9.	9-ий тиждень	5
	Логічні основи аргументації	Практичне заняття	Методи Бекона-Міля		
10-ий тиждень 4 години	Тема 10. Логічні основи ведення суперечки	Лекція	Завдання після теми 10	10-ий тиждень	5
	Основи еристики	Практичне заняття	Методи проведення дискусій		
11-ий тиждень 4 години	Тема 11. Практична логіка	Лекція	Написання самостійної роботи за темами 10-11.	11-ий тиждень	5
	Логіка дії в соціально-правовому контексті	Практичне заняття	Завдання після теми 11.		
12-ий тиждень 4 години	Тема 12. Логіка управління	Лекція	Завдання після теми 12.	12-ий тиждень	5
	Принципи ефективної комунікації	Практичне заняття	Розв'язання логічних задач з модальної логіки		
13-14 тижні 4 години	Тема 13. Логіко-психологічні методи впливу на аудиторію	Лекція	Завдання після теми 13.	13-ий тиждень	5
	Написання і аналіз другої модульної контрольної роботи. Залік	Практичне заняття	Написання тестового контролю. Залік		
					100

Система оцінювання результатів навчальних досягнень :

За 100- бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

Орієнтовні питання до заліку

1. Логіка як наука.
2. Основні етапи розвитку формальної логіки.
3. Основні закони логіки.
4. Закон тотожності.
5. Закон суперечності.
6. Закон виключеного третього.
7. Закон достатньої підстави.
8. Поняття як форма мислення.
9. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом поняття.
10. Види понять і їх характеристика.
11. Узагальнення і обмеження понять.
12. Види і правила поділу понять. Визначення понять: явні і неявні, реальні і номінальні.
13. Правила явного визначення. Помилки, можливі при визначенні.
14. Відношення між поняттями.
15. Судження і його загальна характеристика.
16. Просте судження і його види.
17. Розподіл термінів в категоричних судженнях.
18. “Логічний квадрат”.
19. Складні судження та їх види.
20. Методи побудови таблиць істинності.
21. Загальне поняття про умовивід.
22. Безпосередні умовиводи.
23. Загальна характеристика дедуктивних умовиводів.
24. Категоричний силізм, його визначення і склад.
25. Загальні правила категоричного силізму.

26. Фігури і модуси категоричного силлогізму.
27. Перетворення, обернення суджень, протиставлення предикату.
28. Суто умовний силлогізм.
29. Умовно-категоричний силлогізм, його модуси.
30. Розділово-категоричний силлогізм, його модуси.
31. Умовно-розподільний силлогізм.
32. Скорочений категоричний силлогізм (ентимема).
33. Складні і складно-скорочені силлогізми (полісиллогізми, сорити, епіхейрема).
34. Поняття про індукцію.
35. Повна і неповна індукція.
36. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами.
37. Аналогія та її види.
38. Поняття доведення. Пряме і непряме доведення.
39. Побудова доведення.
40. Види доведення.
41. Правила доведення і спростування. Помилки, які виникають при їх порушенні.
42. Поняття спростування.
43. Аргументація і дискусія.
44. Поняття гіпотези і її структура.
45. Версія та її роль в юридичній практиці.
46. Суперечка та її види.
47. Особливості полеміки як виду суперечки.
48. Практична логіка і логіка дії.
49. Логіка управління
50. Логічні вимоги до судової промови.

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник. 9-те вид., стер. К.: Т-во “Знання”, КОО, 2006. 255 с.
2. Зубенко В. В., Шкільняк С. С. Основи математичної логіка: навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2020. 102 с.
3. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та некласична. К.: Центр навчальної літератури. 2018. 296 с.
4. Логіка: підручник. за заг. ред.: В. Д. Титов, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2005. 208 с.
5. Логіка: підручник / [О. М. Юркевич, С. В. Качурова, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.]; за заг. ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2022. 220 с.
6. Партико З. В. Логіка (теоретичні основи та прикладне застосування в мас-медіа): підручник. Львів: Каменяр, 2018. 332 с.
7. Тофтул М. Логіка: Посібник: вид. 2-е, перероб. і доп. К.: Академія, 2008. 400 с.
8. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
9. Gensler, H. J. Introduction to Logic . Routledge. 2017. 587 p.

Періодичні видання:

«Філософські перипетії» Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серії «Філософія. Філософські перипетії» Виходить два рази на рік.

Магістеріум /Magisterium. (Історико-філософські студії) Національний університет «Києво-Могилянська академія». Виходить раз на рік.

Філософська думка. Національна академія наук України, Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. Виходить два рази на рік.

Інформаційні ресурси в мережі «Інтернет»

Український логічний портал <http://logic.net.ua/>

Навчальні матеріали з логіки он-лайн <https://pidruchniki.com/logika/>

Сайт Олександра Кулика <https://sites.google.com/site/kuliktexts/home/castnoe-obucenie/logika>

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Викладач

В.о. завідувача кафедри

Гарант освітньої програми

Керівник спеціальності

Four handwritten signatures in blue ink, arranged vertically, corresponding to the roles listed on the left.

Володимир ПОПОВ

Юрій ГОЦУЛЯК

Елла ПИСАРЄВА

Ірина КОВАЛЬ